

MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

MIN. VAN BUITENLANDSE ZAKEN
DEELT. ONDERWIJS
INZ. 31 OKT. 1972
NO. 227909
DOSSIER 990 EG/Cult.

De heer Minister van
Buitenlandse Zaken,
Casuariestraat 16,
's-GRAVENHAGE

Uw brief van

*samenw tussen
de lidstaten*

Kenmerk
IB 131.225-I

'S-GRAVENHAGE
30 oktober 1972.

Onderwerp

Doorkiesnummer

Europees Centrum voor de
Ontwikkeling van het Onderwijs

*telefoon afgedaan
van D.M. met
h. v. rijhoof*

Waarde Collega,

Zoals u bekend hebben de Ministers van Onderwijs van de lid-staten van de EEG, binnen de Raad in vergadering bijeen op 16 november 1971 te Brussel, een Groep van Deskundigen uit de lid-staten in het leven geroepen met als opdracht na te gaan of een Europees Centrum voor de Ontwikkeling van het Onderwijs zou moeten worden opgericht en zo ja, welke taken zouden kunnen worden toevertrouwd aan zulk een Europees Centrum, hoe dit opgezet en gefinancierd zou moeten worden en in welke relaties het met de Europese Gemeenschappen zou moeten staan. Daarenboven is de Groep gemachtigd suggesties met betrekking tot de ontwikkeling van andere vormen van samenwerking tussen de lid-staten van de EEG op het gebied van het onderwijs te doen. De Commissie zou aan de werkzaamheden van de Groep deelnemen.

De Groep heeft sindsdien vijf maal vergaderd; vanaf de tweede vergadering hebben vertegenwoordigers van de vier kandidaat-lid-staten aan de bijeenkomsten deelgenomen.

De bovengenoemde conferentie van Ministers van Onderwijs vond plaats op initiatief van de Belgische Regering, daartoe geïnspireerd door de plannen tot oprichting van een Europees Centrum als hierboven vermeld als geformuleerd door de toenmalige Franse Minister van Onderwijs, Olivier Guichard.

AFGESCHREVEN

- 2 -

POSTADRES: MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN . NIEUWE UITLEG 1 . 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON (070) 742742

De aandacht wordt gevestigd op de mogelijkheid om de betreffende afdeling rechtstreeks telefonisch te bereiken door gebruik te maken van het bovenaan de brief vermelde doorkiesnummer.

108

MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

Geadresseerde

Kenmerk

Datum

Blad

2

In de afgelopen tijd hebben een aantal delegaties en de Commissie één of meer nota's en werkdocumenten aan de Groep voorgelegd, met name: de Franse, de Belgische, de Duitse, de Noorse en de Britse delegaties. Een van de Franse en een van de Belgische nota's hebben bij wijze van werkdocument de vorm aangenomen van een ontwerp-verdrag, af te sluiten tussen de lid-staten van de EEG en strekkend tot de oprichting van een Europees Centrum als hierboven bedoeld.

De werkzaamheden van de Groep zijn nog verre van beëindigd. Dit is een gevolg van de sterk uiteenlopende standpunten die door de verschillende delegaties zijn ingenomen. Afgezien van de Noorse delegatie, die uiteraard thans niet meer aan de werkzaamheden van de Groep zal deelnemen, hebben met name de Britse, de Deense en de Ierse delegatie grote reserves t.a.v. de Frans-Belgische voorstellen aan de dag gelegd. De standpunten van deze twee delegaties wijken in zoverre sterk uiteen, dat Frankrijk zich een centrum voorstelt dat in beginsel buiten het EEG-kader is geplaatst, terwijl België daarentegen zulk een Centrum zou willen inbouwen in de tot dat doel uit te breiden competenties van de Europese Gemeenschappen. Ook de Nederlandse delegatie heeft van grote terughoudendheid blijk gegeven. Deze reserves zijn, kort samengevat, door de volgende overwegingen ingegeven:

- vanuit onderwijskundig standpunt is een Europese samenwerking op het gebied van het onderwijs tussen alleen de lid-staten van de EEG minder aantrekkelijk en vruchtbaar dan die tussen alle landen van West-Europa zoals die sedert een reeks van jaren zich reeds in bestaande intergouvernementele organisaties als de Raad van Europa en de OESO ontwikkelt;
- waar vrijwel alle activiteiten die thans als taak van het op te richten Centrum worden voorgesteld reeds in genoemde kaders zijn aangepakt, is ernstige twijfel t.a.v. de opportuniteit en het nut van zulk een nieuw Europees samenwerkingsorgaan gerechtvaardigd;
- dit klemt temeer nu de Raad voor Culturele Samenwerking (C.C.C.) van de Raad van Europa inmiddels de uitnodiging van het Comité van Ministers heeft aanvaard om - voorlopig voor een periode van vijf jaren - mede te fungeren als Europees Bureau voor het Onderwijs, waarvan de doelstellingen en taken in grote lijnen parallel lopen aan die waaraan met betrekking tot het op te richten EEG-Centrum gedacht wordt. Aan de concrete uitwerking van deze opdracht wordt door de C.C.C. energiek gewerkt;
- de sterk centralistisch georiënteerde opvattingen t.a.v. structuur, functionering e.d. van het onderwijs zoals die in een aantal lid-staten van de EEG gemeengoed zijn, liggen ook ten grondslag aan de thans voorliggende plannen voor een Europees Centrum. Zodanige opvattingen verdragen zich slecht of in het geheel niet met de uitgangspunten en gedachtengangen die zowel het Nederlandse regeringsbeleid t.a.v. het onderwijs als de in Nederlandse onderwijskringen heersende opvattingen kenmerken;
- de oprichting van een nieuw en omvangrijk gedacht Centrum zal ongetwijfeld grote financiële offers gaan vergen.

MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

Geadresseerde

Kenmerk

Datum

Blad

3

Ik ben van oordeel dat goed zou zijn, indien thans ook van Nederlandse zijde een nota aan de Groep van Deskundigen zou worden aangeboden, waarin een duidelijke uiteenzetting van de Nederlandse standpunten t.a.v. de aan de orde zijnde kwesties wordt gegeven.

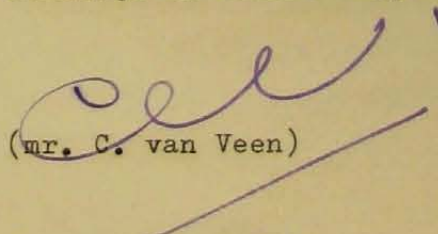
./.

Ik heb de eer u bijgaand een ontwerp voor zulk een nota aan te bieden met het verzoek daaraan uw goedkeuring te willen hechten. De nota is doelbewust geconcipieerd als een nota van de Nederlandse delegatie in de Groep en niet als een nota van de Nederlandse Regering, zodat ook na indiening nog enige manoeuvreer-ruimte blijft bestaan voor het geval daaraan in de toekomst behoefte zou ontstaan. Niettemin lijkt het mij van belang, dat de in te dienen nota voor wat de Nederlandse delegatie in de Groep betreft geschraagd wordt door de instemming van de bewindslieden tot wier competentie de onderhavige materie behoort. De inhoud van de nota, die in nauw overleg met de daartoe bevoegde functionarissen van uw departement is opgesteld, spreekt naar het mij voorkomt voor zichzelf. De belangrijkste kenmerken ervan zijn, dat Nederland een sterk accent legt op de verdere ontplooiing van die activiteiten die reeds gaande zijn en rechtstreeks voortvloeien uit de bepalingen van het Verdrag van Rome, dat verdergaande vormen van samenwerking afgestemd moeten worden op de doelstellingen van de Gemeenschappen en geen overlapping van in andere kaders ondernomen activiteiten mogen gaan vormen, dat op dit terrein vooralsnog op bescheiden schaal begonnen zou moeten worden, en dat de te ontwikkelen activiteiten geen inbreuk mogen maken op de autonomie van de nationale onderwijsinstellingen noch een vertragende factor mogen vormen bij de noodzakelijke vernieuwing van ons onderwijsstelsel met name door een dirigistisch streven zoals dat in de Franse en ook in de Belgische voorstellen tot uitdrukking komt.

Gaarne zal ik van u vernemen of u met indiening van deze nota op de aangegeven wijze kunt instemmen.

Tenslotte vraag ik uw aandacht voor het feit, dat de Groep van Deskundigen op 23 en 24 november a.s. opnieuw te Brussel bijeen zal komen. Het komt mij zeer gewenst voor, dat de Nederlandse nota tijdig vóórdien zou zijn ingediend. Ik zal het derhalve op hoge prijs stellen indien over deze aangelegenheid vóór uiterlijk 10 november a.s. tussen u en mij volledige overeenstemming zou kunnen worden bereikt.

De minister van
Onderwijs en Wetenschappen,

(mr. C. van Veen)

Nota van de Nederlandse delegatie inzake de samenwerking
tussen de landen van de EEG op het gebied van het onderwijs.

INLEIDING.

1. De toenemende samenwerking tussen de landen van Europa, en de geleidelijke groei naar een Europese eenheid, ontwikkelt zich op een groot aantal terreinen van het maatschappelijke leven en binnen een grote verscheidenheid van kaders, zowel van gouvernementele als van niet-gouvernementele aard, zowel in bilaterale als in multilaterale verbanden.

Dit is met name ook het geval op het gebied van het onderwijs, een terrein, dat zowel voor de ontwikkeling van de maatschappij op sociaal, economisch en cultureel gebied als voor de ontplooiing van het individu van fundamentele betekenis is. De samenwerking op dit terrein tussen de landen van West-Europa en daarmee tussen de lid-staten van de Europese Gemeenschappen heeft in verschillende organisaties reeds sedert een reeks van jaren gestalte gekregen. Een van deze samenwerkingskaders wordt gevormd door de Europese Gemeenschappen.

De Nederlandse delegatie stemt geheel in met de gedachte, dat een uitbreiding van de samenwerking tussen de lid-staten van de Europese Gemeenschappen op het gebied van het onderwijs van grote betekenis zou kunnen zijn voor het welzijn en de welvaart binnen de Gemeenschap. Zij is dan ook bereid mede te werken aan de opzet en verwezenlijking van plannen, die de bevordering van een doelmatige en op concrete doeleinden gerichte samenwerking op het gebied van het onderwijs beogen.

Mede gelet op hetgeen in andere verbanden van Europese intergouvernementele samenwerking tot stand is en wordt gebracht, is de Nederlandse delegatie van oordeel, dat de samenwerking tussen de lid-staten (en kandidaat-lid-staten) van de Europese Gemeenschappen afgestemd moet zijn op de verwezenlijking van de doelstellingen die voor die Gemeenschappen karakteristiek zijn en waarvan de formulering in de verdragen van Rome is neergelegd.

DOELSTELLINGEN.

2. Hiervan uitgaande moet - naar het oordeel van de Nederlandse delegatie - bij het bepalen van de doelstellingen van zulk een samenwerking in de eerste plaats gedacht worden aan de bepalingen van het Verdrag tot instelling van de Europese Economische Gemeenschap inzake het vrije verkeer van personen, diensten en kapitaal (titel III), meer in het bijzonder die inzake het recht van vestiging (idem, hoofdstukken 2 en 3).

De Nederlandse delegatie is van oordeel, dat de activiteiten, die ten aanzien van deze bepalingen op het terrein van het onderwijs in ontwikkeling zijn, met kracht moeten worden voortgezet, en dat naar wegen dient te worden gezocht om deze ontwikkeling te versnellen.

3. De Nederlandse delegatie acht voorts mogelijkheden aanwezig tot het ontwikkelen van samenwerkingsvormen die, binnen de doelstellingen van de Europese verdragen, in het verlengde liggen van de verdragsbepalingen zonder dat het verdrag in de vereiste bevoegdheden voorziet, op voorwaarde dat daaraan de behoefte door alle lid-staten wordt gevoeld, en dat de vereiste maatregelen worden vastgesteld op basis van artikel 235 van het Verdrag van Rome tot instelling van de Europese Economische Gemeenschap.

*T
en n overeenstem-
ming met de
procedures*

*om de te brengen
zijn
vallen onder de
titel punt 2 en
3
gevoelde*

4. Vormen van samenwerking op het gebied van het onderwijs, die in dienst staan van ~~andere~~ doelstellingen dan in het Verdrag van Rome vermeld, en die mogelijk indirect kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de doeleinden van de Europese Gemeenschappen, zouden - wanneer ook daaraan door alle lid-staten de behoefte zou worden gevoeld - in een protocol als aanvulling op genoemd Verdrag moeten worden overeengekomen, waarbij dan de doelstellingen, werkterreinen en instrumenten duidelijk moeten worden afgebakend.

*in dienst
van de
behoefte*

KADER VOOR DEZE SAMENWERKING.

5. Alle op grond van het hierboven gestelde onder punt 2, 3 en 4 te ondernemen activiteiten zouden moeten worden ontwikkeld in de kaders van de bestaande - eventueel uitgebreide en/of aangepaste - beleidsvormende en executieve organen van de Gemeenschap, zo met name het Parlement, de Raad en de Commissie,

en met inachtneming van de prerogatieven en bevoegdheden daarvan als omschreven in het ~~vijfde deel van het~~ Verdrag.

Dit houdt tevens in, dat de financiering van deze samenwerking dient te geschieden in overeenstemming met de bepalingen die voor de andere werkterreinen van de EEG thans van kracht zijn of van kracht zullen worden.

Het spreekt wel vanzelf, dat tussen de reeds in het EEG-kader bestaande activiteiten op het gebied van het onderwijs enerzijds en de nieuw te ontplooiën activiteiten anderzijds een goede coördinatie tot stand gebracht zal moeten worden.

PRIORITEITEN.

- 6. De Nederlandse delegatie is van oordeel, dat de hoogste prioriteit moet worden toegekend aan de activiteiten, die in dienst staan van de hierboven onder punt 2 aangegeven doelstellingen. Daarnaast is zij voorstander van een bescheiden aanpak van activiteiten, die de hierboven onder punt 3 genoemde doelstellingen tot voorwerp hebben.

Gelet op de vele activiteiten die in dit perspectief ontwikkeld kunnen worden, heeft de Nederlandse delegatie sterke aarzelingen thans reeds terreinen te betreden als hierboven onder punt 4 bedoeld. In het licht van de ervaringen die met de vormen van intensievere samenwerking worden opgedaan, kan te zijner tijd een meer gefundeerd oordeel gevormd worden over de vraag hoe en in welke mate de ingezette ontwikkeling dient te worden voortgezet, eventueel te worden geïntensiveerd.

*DJE/AE
een
argument
betreft het met een
wordt argument*

- 7. Het ontwerpen en entameren van activiteiten moet voorafgegaan worden door een volledige inventarisatie van de activiteiten op het onderhavige terrein die in het kader van de EEG en van andere intergouvernementele organisaties zijn of worden ontplooid en van de resultaten die daarbij bereikt zijn, c.q. verwacht mogen worden.

De Gemeenschap als zodanig en de individuele lid-staten zouden er zich op moeten toelleggen in de eerste plaats de bestaande activiteiten van de Gemeenschap te intensiveren en die van andere intergouvernementele organisaties, voorzover die van belang geacht moeten worden voor het bereiken van de in de Gemeenschap aanvaarde doelstellingen, krachtige steun te verlenen. T

*TVoor zover in die
andere organisatie
onderwerpen worden
behandeld die van
bijzonder belang zijn
voor de functionerende
Markt strekt de
lid-staten op in die
organisatie op onder
naachtrekking van het
systeem in art. 116
EEG*

Op grond van bedoelde inventarisatie zou moeten worden nagegaan of en zo ja welke lacunes in die activiteiten aan te wijzen zijn.

Vervolgens zouden dan concrete plannen ter opvulling van die lacunes geformuleerd kunnen worden.

In dit verband zij er op gewezen, dat de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa het Comité van Ministers heeft aanbevolen aan de Raad voor Culturele Samenwerking de vraag voor te leggen hoe en onder welke voorwaarden deze Raad de functie van "Europees bureau voor Onderwijs" zou kunnen vervullen, en dat de Raad besloten heeft deze functie bij wijze van proef voor de tijd van vijf jaar op zich te nemen. De Raad onderzoekt thans op welke wijze aan deze functie gestalte kan worden gegeven.

De Nederlandse delegatie is van oordeel, dat voorlopig de verdere ontwikkeling moet worden afgewacht alvorens zich uit te spreken over de vraag of er behoefte bestaat aan een analoge ontwikkeling binnen de Gemeenschap.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat ook bilateraal tussen de lid-staten van de EEG reeds veel aandacht is en wordt besteed aan de samenwerking op het gebied van het onderwijs, en dat deze activiteiten door de ontwikkeling van nieuwe samenwerkingsvormen in EEG-verband niet belemmerd mogen worden doch integendeel daaraan nieuwe impulsen zouden moeten ontleenen. Bij het uit te stippelen EEG-beleid op onderwijsgebied zullen ook de in bilaterale contacten bereikte resultaten en de mogelijkheden die deze contacten voor de toekomst bieden in aanmerking genomen moeten worden.

CONCRETE MOGELIJKHEDEN VOOR SAMENWERKING.

8. Voorzover het vormen van samenwerking betreft die niet rechtstreeks uit de bepalingen van het verdrag voortvloeien doch wel in relatie daartoe zouden kunnen worden ondernomen, meent de Nederlandse delegatie, dat de ontwikkeling ervan geleidelijk zal moeten plaats hebben. Een aanvankelijke grootse opzet draagt vele risico's van mislukking in zich.

En in overeenstemming met de procedure

9. Met inachtneming van het hierboven onder de punten 7 en 8 gestelde is de Nederlandse delegatie van oordeel, dat met enkele concrete projecten begonnen zou kunnen worden, onverminderd de reeds bestaande activiteiten ten aanzien van de gelijkstelling van titels, de beroepsopleiding, e.d. die zouden moeten worden geïntensiveerd en versneld. Daarbij denkt zij aan projecten op de volgende terreinen, die naar haar oordeel in het verlengde liggen van de bepalingen van het Verdrag van Rome tot instelling van de Europese Economische Gemeenschap en derhalve op basis van art. 235 van dit Verdrag zouden kunnen worden geëntameerd:

over verkeer van werknemers?

Zie ook art. 57

- a. op het gebied van het hoger onderwijs:
 - de mobiliteit van docerenden, studenten en wetenschapsbeoefenaren,
 - de academische erkenning van getuigschriften met het oog op de bevordering van de mobiliteit,
 - bevordering van de samenwerking tussen instellingen van hoger onderwijs;
- b. op het terrein van het lager en middelbaar onderwijs:
 - het onderwijs aan (kinderen van) buitenlandse werknemers afkomstig uit de lid-staten van de Gemeenschap;
- c. het uitwisselen van informatie en documentatie, welke voor de sub a en b genoemde samenwerkingsprojecten van belang zijn, en voorzover hierin niet reeds door andere organen is of zal worden voorzien.

FINANCIELE MIDDELEN.

*of in de EE, dan
of niet
dan niet o.k.
Punt 9 dicht
andere verdragen*

10. Zoals hierboven onder punt 5 reeds gesteld is de Nederlandse delegatie van oordeel, dat de financiering van de onderhavige samenwerking dient te geschieden overeenkomstig en in het kader van de thans geldende c.q. van kracht wordende bepalingen inzake de communautaire financiering d.w.z. middels de begroting der Europese Gemeenschappen.

RELATIE VAN HET TE ONTWERPEN BELEID MET BESTAANDE STELSLS EN INSTELLINGEN.

11. Naar het oordeel van de Nederlandse delegatie zullen de

te ontwikkelen vormen van samenwerking geen inbreuk mogen maken op de autonomie van de nationale onderwijsinstellingen, noch een vertragende factor mogen worden bij de noodzakelijke vernieuwing van de nationale onderwijsstelsels.

Hierbij zit de gedachte voor, dat de historische ontwikkeling van de onderwijsstelsels in de verschillende landen geleid hebben tot uiteenlopende systemen en methoden. Deze diversiteit moet naar de mening van de Nederlandse delegatie niet gezien worden als een element, dat aan de historische en culturele verbondenheid tussen de lid-staten - welke terecht als een groot goed wordt beschouwd - afbreuk doet. Integendeel: die verscheidenheid van vormen kan een vruchtbaar gegeven zijn in het ontwikkelingsproces naar nieuwe structuren en methoden zoals dat in de verschillende lid-staten, vanuit de historisch gegroeide situatie wordt nagestreefd. De oorspronkelijkheid en inventiviteit waarmee dit in elk van de landen gebeurt, zou dan ook grote schade kunnen lijden wanneer deze ontwikkelingen beheerst zouden gaan worden door aanwijzingen en directieven, die op een aantal uiteenlopende stelsels van toepassing zouden moeten zijn, en daardoor noodgedwongen niet of slechts in zeer beperkte mate bij de nationale ontwikkelingen en wetgevingen zouden kunnen aansluiten.

Dit betekent, dat de Nederlandse delegatie grote reserve in acht moet nemen ten aanzien van voorstellen en suggesties zoals deze door enkele delegaties zijn geformuleerd inzake de harmonisatie c.q. aanpassing van het onderwijsbeleid op basis van unaniem dan wel met meerderheid van stemmen te nemen besluiten met betrekking tot onderwijsstructuren, leerplannen, methoden, leermiddelen e.d. Ook de in Nederland grondwettelijk vastgelegde vrijheden inzake de inrichting van het onderwijs, de keuze van leermiddelen en methoden e.d., zijn met zulk een beleid niet of zeer moeilijk verenigbaar.

Het vorenstaande betekent niet, dat de Nederlandse delegatie het niet mogelijk of wenselijk acht te komen tot een geleidelijke convergentie van de ontwikkeling van het onderwijs in Europa en met name in de lid-staten van de Europese Gemeenschap. Zij meent evenwel dat deze vooralsnog tot stand kan en dient te komen door contacten tussen de onderwijssystemen en door het nationale beleid mede te bepalen aan de hand van de ervaringen en ontwikkelingen in de andere Europese landen, de uitkomsten

van gezamenlijke studies en dergelijke.

12. Nadat de beginselen, doelstellingen en grote lijnen van het te voeren samenwerkingsbeleid zijn uitgestippeld, zullen vertegenwoordigers van de betrokken onderwijsinstellingen uit de participerende landen mede bij het ontwerpen van concrete activiteiten dienen te worden betrokken.

DERDE LANDEN.

13. Overeenkomstig de besluiten genomen tijdens de conferentie van de Ministers van Onderwijs in het kader van de Raad van de EEG, bijeen op 16 november 1971, is de Nederlandse delegatie van oordeel, dat de samenwerking op het onderhavige terrein met andere Europese landen en andere daarvoor in aanmerking komende internationale organisaties bevorderd moet worden.